

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

Adiunctum personæ Oratoris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

Dion. Prusæus in olympico.

dium, fit à communi pudicitie laude. Castitatis, & pudicitie cultus, vnica res est, & vera foeminarum commendatio, & insigne mulieris laudis monumentum.

Alterum est. Cum ab ipsa hypothesi gradimur ad thesin, & rem initio dicendi proponimus, vel potius primis lineamentis adumbramus, sine tamen vlla insinuatione. Tale mihi Areopagitarum patronorum exordium simplex, & concisum fuisse videtur. Vt, viduam hæredes mariti arguunt, & adulteram, & cædis mariti participem fuisse. Sic, caussa hæc agitur aduersus mulierem, & adulteram, & cæde mariti insignem. Titia non modò constante matrimonio, thori genialis calcato scedere turpiter se prostituit, sed & intra annum iustus libidine peccauit in cineres mariti. Deinde crimen communiter exaggeratur.

Hæc igitur exordia maximè propria, cætera tamen, quæ ab alijs adiunctis ducuntur, vt personarum, & locorum non sunt contemnenda, si modo communia rarè quibusdam ornamentis illustrentur, quod quo pacto fieri possit, hic subijcio, cum aliqua exemplorum varietate.

De exordijs in demonstratiuo genere, ab historijs, fabulis, & exemplis.

C A P V T X.

Demonstratiuum genus, vt natum est ad pompam, exordiorum flore, præter cætera vestiri, atque ornari solet.

Sumuntur autem ab adiunctis personarum, rerum, locorum, temporum, & ea satis crebra sunt, quæ per insignem aliquam historiam fiunt, cui statim propria redditio accommodatur, quod si bellissimè fiat, specimen habet eruditionis, & ingenij: Contra si tortum, si intrusum, si nimis affectatum, inueniuntur stylum sapit.

Exempla nonnulla suggeram, quæ passim vsurpari video, quanquam hanc exordiendationem, haud vbique probauerim.

Adiuncta persona Oratoris.

Si se tenuem in dicendo profiteri velit, & concursum auditorum habeat, qui eum circumstant, ament, suspiciant, exordiat à similitudine nocturæ, vt est apud Dionem Prusæum in olympico.

Αλλ' ἡ τί λεγόμενον, ἔσ' ἀνδρες, ἐγὼ καὶ παρ' ὑμῖν, καὶ παρ' ἑτέροις κείσοι, πῶς ἔσονται τὸ τὸ γλαυκὸς ἀτ. ποτὶ παραδοξὸν πῶς ἐκείνη γὰρ οὐδὲν ἔφατ' ἑτέρα αὐτῶν, οὐδ' ἂν οὐκ ἐβέλτερον τὸ εἶδος ἀλλὰ τοιαύτην ὁμοίαν ἰσχυρῶς, ὅταν δὴ ἴσως φθὲ γῆρας λυφρόν καὶ αὐδαμῶς ἡδὺ, περιέωσι τὰ ἀλλὰ ὄρεα ὄραν δὲ ἴδη μόνον τὰ μὲν, καὶ ζῆλοῦ μὲν ἐγγὺς τὰ δὲ πάλιν περιπετόμενα, ἕως μέρ' ἐμοὶ δοκῶ, κατατρονέτα τῆς φαυλότητι καὶ τῆς ἀδυνείας. οἱ δὲ ἀνθρώποι φασί, ὅτι δαυμάζει τὴν γλαυκῶν τὰ ὄρεα. πῶς δὲ οὐ τὴν τὰ μάλ' ὄραντα δαυμάζει, καλὸ μούτω καὶ πικίλον. εἰ δὲ αὐτὸν καταμερόμυλον καὶ ὄπιδ' ἐκινούσιν τὸ καλλίον τῶν πικίλων, ὅταν ἀθεύηται πρὸς τὴν δόξαν. νακλάει τὴν οὐρανὸν, καὶ περιδείξας αὐτῶν πανταχῶθεν ὡσπερ εὐσπῆδες ἐξ ὄρου, ἢ ἐν γῆρας ἢ μιμηθέντα οὐρανὸν πικίλον ἔσειοι, &c. quæ sic παραφρασεως ἐκπόνο.

Mi verò (Audit humaniss) absurdum illud, & incredibile, quod de noctua narratur, & hic apud vos, & apud alios complures accidisse video. Illa enim quum cæteris volucribus sit, neque sapientior, neque formosior, sed talis qualem nos sæpe vidimus, quando forte vocem fundit mœstam, prorsusque insubucem, circumstant alie aues, imò simul, atque eam conspexerunt, partim propè assident, partim in orbem circumuolant. Quid verò Iunoniam auem pulchellum illum pauonem; qui gemmat floribus, nitet purpura, micat auro, stellis radiat, qui dum se infringit, rotat, delicias agit, & conchata caudæ volumina explicat, magnificentissimum theatrum, aut cælum ipsum micantibus stellis vndiq; vermiculatum, spectatorum oculis subijcit; non ita admirantur, non fractos Iulcinia modulos, non moribundioloris voces, ipsa suauitate dulciores, tanto pe-re suspiciunt: Sic vos quoque cum tota mœna habeatis spectacula, tot acroamata, tot Rhetores, tot Poetas, vos tamen me, cum erudissimis hominibus minimè comparandum circumstantis, & summa beneuolentia complectimini.

Pauo theatrum sibi spectabile & cælum in cauda constituit.

Redditio.

Idem: verū iudicat. l. 1. c. 14.

Exordium à fabula nocturna.

Ab adiunctis, item Oratoris.

SI parvus corpore, & primo aspectu vilis, præter expectationem aliquid sublimius aggredi videatur. Ita poterit exordiri à venusta historia Luciani, quam stylo oratorio sic reddo.

Lucianus de saltatione. Exordium ab historia de saltate Hectorem.

Antiochiam locum nobilem, celebrem quodam urbem, & copiosam audivistis, ac quid de Antiochenis sim narraturus, nemo vestrum fortasse cognovit. Fuerunt illi non solum vernula urbanitatis, sed & saltationum ut scenica urbs ferebat, quam studiosissimi, tum in iudicando ita acres, ut exilia quæque ad censuram reuocarent suam. Illic histrio sane non inuenustus, sed ut bellissimis ingenijs, amplam istam corporis speciem, plerunque natura denegavit, corpore erat perpusillo. Hic cum in scenam prodijisset Hectorem saltaturus, omnium exclamatio audita est: *Hectorem expelebamus, Asryanactem videmus*, quod ridiculum si quis in me non magna expectationis homulum, festiuius hodie torqueret, ferrem natura vicem, neque hominis urbanitati succenserem, sed tamen oratum vellem, ne quid ante datam saltationem diceret.

Si alteri succedat Oratori, cuius commendare velit virtutem.

Philostrotus in Scopeliano. Exordium successoris in laudem antecessoris.

Polemonem illum ferunt cum ei singulari omnium consensu honorifice legationis munus obtigisset. In qua ut cætera erant egregia, tum illud non postremum, quod Scopeliano viro sapientissimo, celeberrimoque imprimis oratori succederet, antequam se accingeret ad iter conceptis verbis orasse, ut Scopeliani Suada sibi adesset, deinde generosum senem suauiter ut solebat complexum, dixisse verbum Homericum.

Δὲ δὲ μοι ἄμολοι, ἄσδ' αὐτὸν χεῖρα δαρηχθῆναι

Photius in epistola ad Ioannem. Exordium à Cicada Eumomij & Eumomij cicada. Cicada Eumomij.

Quod mihi hodierno die (Audit.) video versusurpandum. In simili genere est Eumomij Patrium cada. Ferunt in Eumomij Cytharcedi lyra Cicadam olim confedisse, & quacunq; poterat vocula cæterarum fidium delicatissimos concentus prosequutam. Simili profecto ratione cum tot tibi egregij Poetæ blandissimos ci-tharæ neruos impellentes encomia cecinerint. Ego licet tenuis, amoris tamen, & studij plenus accedo, & eorum ego voces conlector, &c.

Adiuncta rerum in re graui, & magnifica, ut Exordium in laude maximi viri.

Lucium Acemilium ferunt cum beatam plam illam Elei Iouis imaginem vidisset, diu attento similem hæsisse, tandemque in eas voces ab Acemilij erupisse, Papæ solus Phidie Iupiter-Homerici dicitur. Iouis maiestatem complexus est. Ego verò Polybius, minimè dubitem, hoc ipsum de Scipione verè & Suidas, rursus asfirmare: Solus quippe potuit tantam, Iupiter tamq; illustrem diuinatum virtutum effigiem mortaliū oculis aspiciendam in mortali corpore proponere. Nullus vero est adeo disertus, qui eius dignitatem, laudes, & decora, satis ornate complecti possit. Quid igitur? Ego ne rudis declamator, &c.

Item,

Marathoniam pugnam (auditores) summa armorum dimicatione à Græcis, barbarisque à Marapugnatam sapius audivistis, at nec mediocri theonia ingenij contentione scriptam accipite. Sunt pugna enim ex tota Græcia, quæ politicissimis semper ingenijs floruit, trecenti homines delecti, qui quod fortissimi bellatores gladio fecissent, eum nostrum redirent, gloriosorem aliquanto campum in hodierno argumento inuenirent.

In laude cuiusdam virtutis, & exhortationibus.

Campassem egregia imprimis corporis venustate formam Alexander ille magnus sine habebat in delicijs, quam dum Apellis opera pingi curat, ut erat pictor homo mollioris ingenij, neque nimis austerus ad amores, ex puellæ oculis, quos propius intueretur, ignem deriuat in pectus, & sui operis amat exemplar. Neque ego, audit ita ferus ero, & ferentis, qui dum egregiam virginem, castitatem, nominat dico, mea orationis coloribus exprimo, eius amoris facibus incendi me, & vos pariter non facile pariar.

Ab inauribus Atheniensium.

Diuina illa verè, & Phœbi tripode digna sum vox, qua olim Athenienses oraculum mouerunt, nulle narrat Atticæ tacundie facile princeps Dion. Dion Chrysostom. Cum enim sedulo quaerentis vinceret ciuitatem, ferretur numen respondisse beatam fore temp. si liberorum auribus, expressum quod omnium pretiosissimum est appendebant auro, & gemmis onerabant, hoc rati in omnium rerum natura esse præstantissimum, &c.